

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد.

۲۰۲۲/۰۲/۱۸

تتبع و ترجمه انجنیر شیر ساپی

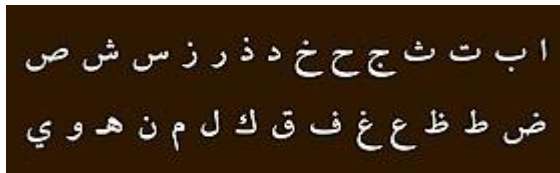
مکتی برتدقیق „انجنیر قیس کبیر“ درباره تکنالوژی زبان (تکنالوجی "speech to Text" تحریر به تقریر)

قسمت دوم

اروتوگرافی (املاء) فونیمیک حروف صامت "ابجد"

الفبای یا الفبا مجموع کوچکترین علائم به ترتیب احرف لغت (زبان) یا چندین زبان به یک ترتیب تعیین شده است. حروف میتواند از طریق قواعد اورتوگرافی به کلمات پیوند شوند و باهم خطی زبانی را به نمایش بگذارد. مهمترین گامی که انسان به سوی مدنیت برداشت، همانا اختراع خط است.

حروف الفبا مانند حروف ابجد (هجابندی یا Syllabaries) به خطی صوتی "فونوگرافی" متعلق و در مقابل با سیستمی تصویری (پیکتوگرافی) یا لوگوگرافی واقع اند. در تفاوت به هجاها، حرف الفبا طبق معمول فقط یک صدا (فونیم) را نشان میدهد. حرف (گرافیم) کوچکترین واحد یک خط است. خط صامت (بیصدا) یک سیستم تحریری است، که در آن تنها یا علامات اولیه برای صامت ها استفاده می شود. در زبان فنی نیز از اصطلاح ابجد استفاده می شود. حروف خط زبان عرب دارای ۲۸ حرف است و الفبای فارسی، اردو، پشتو و در حدود 30 زبان دیگر از آن، نقل (اخذ) شده است.

شکل و نام حروف عربی: [ا (الف)، ب (با)، ت (تا)، ث (ثا)، ج (جیم)، ح (حا)، خ (خا)، د (دال)، ذ (ذال)، ر (را)، ز (زا)، س (سین)، ش (شین)، ص (صاد)، ض (ضاد)، ط (طا)، ظ (ظا)، ع (عین)، غ (غین)، ف (فا)، ق (قاف)، ک (کاف)، ل (لام)، م (میم)، ن (نون)، ه (ها)، و (واو)، ی (یا)].

نشانه های اضافی: همزه (ء)، مد (~)، تاء (ة) ت گره خورده، (ی) الف کوتاه (الف مقصورة)، ل ا (لا) یک اتصال خط عربی است.

علامات مصوت کوتاه: فتحه «زیر»، کسره «زیر»، ضمه «پیش»، (سُکون)، (تَشْدید)، (وَصْلَة)

تنوین (أ) منون کردن اسم یا الحاق مضاعف " فتحه، کسره و ضمه" کلمه بصورت دو زیر - یا دو زیر - یا دو پیش . تنوین از علائم ثانویه زبان عربی است.

علامات مصوت بلند: سه حروف عامل همزه (ئ، و، أ) .

حروف صدادار یا "واول"

استفاده کنندگان از زبان عربی معمولاً حروف صدادار بلند را می نویسند اما مصوت های کوتاه را حذف می کنند. با این حال، در سیستم دستور زبان عربی، از این حروف صدادار استفاده می شود، زیرا برای دستور زبان بسیار مهم هستند. یک جمله عربی با تغییر ظریف حروف صدادار می تواند معنای کاملاً متفاوتی داشته باشد. به همین دلیل است که در متن مهمی مانند قرآن متین، برای تضمین شکل اصلی بدون تحریف؛ سه علامت مصوت اصلی (فتحه، کسره، ضمه) مانند حرکات و سایر نشانه ها یا انواع دیگر نشانه ها، مثلاً نشانه های قلاب، الزامی شده است.

د پانو شمیره: له 1 تر 6

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکنی د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په خیر و لولئ

مصوت های کوتاه به عنوان متون "آوازدار" معروف هستند. این علائم کمکی حروف نیستند. ولی تنها وسیله خواندن است که به حروف الفبا تعلق ندارد. آنها فقط در موارد بسیار خاص مشخص می شوند. تمامی واحدهای کمکی، مانند حروف الفبا، از نظر فنی گرافیم نامیده می شوند.

واول سازی : صدادار کردن یا آوازسازی عبارت است از اضافه کردن علائم صدادار به خط بی صدا. در عربی بنام تشکیل و هم چنان به عنوان حرکات معروف اند. غناء خط عربی ساکن (بیصدا) را بوسیله یک وصف علائم کمکی اروتوگرافیک معین میکند. عربی در حال حاضر از یک علامت دیاک ریٹیک یا نشان تشخیص که **همزه (ء)** نامیده میشود. به تنهایی یا با حامل نوشته می شود. (تنها و با حامل : ئ و اء) یک شکل واحد دارد که هرگز به حرف قبل یا بعد پیوند نمی خورد. با این حال، گاهی اوقات با یک (و)، (ی) و (ا) ترکیب می شود و در آن صورت ناقل مانند یک واو، ی و الف معمولی رفتار می کند. از حروف صدادار موجود عربی تنها «الف» طولانی، «یا» و «واو» از طریق علامت همزه از نو شکل میگیرند:

«ئ» طولانی ؛ «ؤ» طولانی ؛ «أل» طولانی

یا (ی) و (واو) را هم چنان میتوان به عنوان نیمه مصوت شناخت. بسیاری از کلمات با الف «ا» شروع می شوند. این صدای اولیه الف به خودی خود ارزش صوتی ندارد، بلکه صرفاً حامل همزه است. یک مصوت اولیه کوتاه بعدی معمولاً چنین نیست، اگر هست، سپس با علامت کمکی مناسب باز تولید می شود. اگر به طور استثنایی الف در ابتدای کلمه در واقع ارزش صوتی خاص خود را به عنوان الف طولانی دارد، پس با علامت کمکی «مد» Madda علامت گذاری شده است.

مد : (عربی مدة، [madda] "کشش"، "طولانی") یک علامت دیاک ریٹیک از خط عربی است. این فقط می تواند در الف (در عربی غیر قرآنی) ظاهر شود و از نظر ظاهری شبیه یک خط موج دار افقی کوچک (-) است. در زبان اسپانیایی و پرتغالی بعنوان یک مصوت بینی معروف است. الف «ا» اشغال شده با «مد» جایگزین دنباله حرف ا می شود و برای تسلسل صوت قرار دارد / الف طولانی/ (همزه + الف طولانی) به این معنی «مد» استفاده می شود، اگر روی همزه، که الف را به عنوان حرف حامل خود دارد، یک صدای طولانی که با الف نوشته شده الف بلند را به دنبال دارد.

ترکیب الف با مد «آ» حرف اول الفبای فارسی و پشتو را تشکیل داده، یک مصوت بلند (حرف ندا) است.

ترکیب الفبای فارسی : آ، همزه (ا)، ب، پ، ت، ث، ج، چ، ح، خ، د، ذ، ر، ز، ژ، س، ش، ص، ض، ط، ظ، ع، غ، ف، ق، ک، گ، ل، م، ن، و، ه، ی.

الفبای رایج فارسی از 33 حرف تشکیل شده است. از الفبای عربی یک حرف را با تغییر شکل یعنی یای نقطه دار (ی) یا معروف را به یای بی نقطه (ی) یا مجهول تبدیل نموده و یک حرف ترکیبی (آ) را از حرف و علامت کمکی عربی اضافه ساختند و 27 حروف کامل الفبای عربی را تصاحب شدند. چهار حروف (پ، چ، ژ، گ) منطوقی به گمان اغلب از زبان هندی برداشتند. در حالیکه از سه حروف صدادار بلند (أ، و، ئ) و یک حرف (ی) معروف عربی را نیز مستفید اند. در حقیقت الفبای فارسی دارای 37 حرف می باشد.

27 حرف الفبای فارسی دارای چهار شکل است، 1- مفرد مانند «ب»، 2- اول کلمه، 3- وسط کلمه، 4- آخر کلمه. شش حرف «د، ذ، ر، ز، ژ، و» فقط شکل مفرد و آخر را دارند.

الف با مد (آ) : «الف مددار (آ) یا الف ممدود (کشیده)، این حرف را در الفبای فارسی با همزه یا الف یک حرف به شمار می آورند اما در حقیقت حرف جداگانه و ما نیز لغاتی را که اول آنها حرف (آ) است در این فصل [فصل اول] نوشته ایم و لغاتی را که با همزه شروع میشود در فصل بعد». (حسن عمید، فرهنگ عمید، جلد اول، چاپ دوم سال 1365)

الف (ا) : «همزه یا الف در دستور زبان فارسی فرق میان همزه و الف آنست که همزه قبول حرکت میکند و الف ساکن است. همزه در زبان فارسی فقط در اول کلمه درمی آید و در وسط و آخر کلمه نمی آید. همزه ای که پیش از آن حرف مضموم (ضمه یا پیش) باشد بصورت «واو» نوشته میشود. مثل : مؤمن، مؤتمن، مؤید، مؤثر. همزه ای که پیش از آن حرف مفتوح (فتحه، زیر) باشد بصورت «الف» نوشته میشود. مثل : یأس، مأیوس، مأمن. همزه ای که پیش از آن حرف مکسور (کسره، زیر) باشد بصورت «یا» نوشته میشود. مثل : بئر، ذئب. برخی

رهنمای تلفظ حروف و علائم کمکی الفبای پشتوراز
 قاموس تشریحی پشتو - پشتو چاپ اکادمی علوم
 افغانستان جلد اول (پشتو- پشتو تشریحی قاموس، لومړی
 ټوک) برداشتیم. درنوبت اول نگاه کنيد که تلفظ حروف
 اجدد عربی را با فونتيک حروف لاتین تدوین کردند
 یعنی حروف اجدد عربی در بستر اصلی خود نیست. در
 جدول 47 حروف الفبای پشتو موجود است، تنها سه
 واو (و) هم آهنگ به یک حرف (گرافیم) عربی حک
 شده است؛ سه علامت مصوت کوتاه (عرب) را بنام
 پېښن(ضمه)، زېر(فتحه) و زورکی(کسره) که فاقد
 علامات کمکی دستور زبانعربی است و حذف علامت
 دیاک ریټیک (ء) همزه، عدم تناظر فونیم و گرافیم
 الفبای پشتو را نشان میدهد. بجای فونتيک زبان لاتین
 شیوه آواز سازی زبان خویش را کنار گذاشتند.

فونیمیک تلفظ	مثالونه	معمولې ښودل شوي	فونیمیک تلفظ	مثالونه	معمولې ښودل شوي
maṇá	منه	ṇ	zor	زور	z
wādá	واده	w	žwand	ژوند	ž
žarawál	ژهرول	w	zağ	ښخ	ž
har	هر	h	sam	سم	s
sahār	سهار	h	šlumbé	شلومپي	š
yor	يور	y	šāğālay	ښاغلی	š
melmasṭyá	مېلمستيا	y	sādīq	صادق	s
wyār	ويار	w	zarār	ضرر	z
kor, oba	کور، اوبه	o	tāqát	طاقت	t
sūr	سور	ū	zālīm	ظلم	z
sur	سُر (په موسيقي کې)	u	sādāf, wasdā	عادت، وعدا	ʿ
ibrá	اېر	i	mauzós	موضوع	ʿ
imzā	امضا	i	ğamáy	غښی	ğ
wir	ویر	i	fāstlá	فاصله	f
ter	تېر	e	qānūn	قانون	q
masṭé	مستی	e	kor	کار	k
soráy	سری	ay	gad	گډ	g
heláy	هېلې	ay	lās	لاس	l
niká	نیکه	a	mor	مور	m
zra	زړه	a	nan	نن	n

«د پښتو ژبې د فونیمیکې الفبې لارښود» نومې کتاب څخه، د څېړنوال دکتور عبدالحکیم هلاکي اثر.

د تلفظ لارښود

فونیمیک تلفظ	مثالونه	معمولې ښودل شوي	فونیمیک تلفظ	مثالونه	معمولې ښودل شوي
čakū	چاکو	č	sor, atal	سور، اتل	a
ṣay	ځای	ž	špa	شپه	a
cok	څوک	c	ās, wyār	آس، ویار	ā
hāsīl	حاصل	h	šabá	شپا	ā
xor	خور	x	bār	بار	b
dod	دود	d	paštó	پښتو	p
der	ډېر	d	tor	تور	t
zakí	ډکي	z	ṭol	ټول	ṭ
rap	رپ	r	sābit	ثابت	s
rūnd	روند	r	zor	زور	z

الفبای خطی زبانی های طبیعی قرار ذیل اند: 22 حرف خط عبری، 24 حرف خط یونانی، 26 حرف خط لاتین، 28 حرف خط عربی 30 حرف خط آلمانی و 33 حرف خط سیریلیک است.

د پانوی شمیره: له 4 تر 6

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکني د لیکنيزې بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکي په څير و لولئ

فرهنگ تحریری ما در یک مسیر غلط، به قول زنده یاد "مصطفی عمرزی": «بر اثر نیاز های رقابت منفی، عمق تاریخی را در دستور کار رسمی- فرهنگی و پژوهشی قرار می دهد و اکنون که در مسیر این رقابت، بیش از هشتاد سال است جلو میرویم». " آیا زمان آن نیست که به خردمندی باز آئیم، خود را از تور افتخارات قلابی و جدال بی سبب با زبان توانا عرب نجات دهیم و به وحدت ملی و منطقه بیناندیشیم که دستور کار میرم روز و روزگار آشوب زده دنیای کنونی ماست".

خط، نوشتن کلمه در تحت سلطه سیستم علائم برای نگهداری و انتقال اطلاعات زبانی واقعی و وسیله ثبت کلام است.

خط به عنوان مراسله بیان: در زبان شناسی خط، بین تعداد علائم دیگر زبان ها از یک سو، و دیزاین سیستم خطی زبان واحد از سوی دیگر تفاوت قائل شد. متعلق به این سیستم حداقل یک مجموعه قوانین (اورتوگرافی) که واحد اصلی آن گرافیم است، نظیر یگانه عنصر خط علامت (حرف) و یا هم سمبول است.

انواع خط: اینها معمولاً به سه شکل متفاوت اند، به طوری که عمدتاً نه پس از تجزیه و تفسیر سطح علائم گرافیکی بر اساس خط و سیستم تحریری از هم جدا می شوند:

خط حروف (خط الفابیت، خط سیگمنتال):

بسته کوچک اختیاری "arbitrary"، قطعه "segmental" حروف ساده هندسی اکثراً با اصوات در پیوند اند. هر خط الفبایی یک خط صوتی است که اصل آن به طور دقیق ثبت (نسخه گرفتن) صوت میباشد. هر علامت به معنای یک صدا است.

Arbitrary: [Arbitrarität] در علم زبان و سیمپولوژی (تئوری حروف) این اصطلاح خاصیت اساسی علائم زبانی را توصیف میکند، ممثل رابطه بین (وضع بیان یک حرف زبانی (Signifier)، تصویرصوت، شکل حرف) و تعیین صفحه محتوا حرف زبانی (signified) بر اساس آزادی عمل و توافق انسانی بجای ضرورت طبیعی است.

signifier and Signified مفهومی علامت شناسی است و می توان آن را «مطالعه نشانه ها و سمبول ها یا تفسیر آنها» توصیف کرد. فردیناند دو ساسور، زبان شناس سوئیسی این اصطلاحات را به عنوان دو سطح اصلی علامت معرفی کرد: Signified مربوط به «سطح محتوا» است، در حالی که Signifier «سطح بیان» است.

سیگمنت (مقطع)، در علم زبان یک بخش تجزیه شده زبانی تقریر است و قطعه را می توان در هر سطح تجزیه زبان به دست آورد. مانند Widget یا یک جزء سیستم پنجره گرافیکی در تلفون یا لب تاپ.

خط هجایی (سیلابوگرافی):

مقدار بسته ها تا صداها سوپرسیگمنتال، حروف تاحدی سیستماتیک با هجای بیان یا حداقل با مجتمع از لبه هجا و هسته در ارتباط اند. یا به عباره دیگر، سیلاب یا هجاء، جزء کلمه یا مقطع کلمه یک واحد ترکیبی شامل (مصوت و صامت) صوتی است. هجا اساساً از یک هسته (صدادار) و یا (بی صدا + "اول" کوتاه) همراه با لبه های آغازین و پایانی تشکیل می شود.

لبه هجاء یا شروع هجاء: از نظر مورفولوژیکی (صرفی) اولین صدای یک کلمه یا یک هجاء است. صدای اولیه می تواند صدای درون یک کلمه، یک هجا باشد یا مستقیماً تعقیب یک صدای بیرونی، مانند "تو"

هسته هجا (اوج هجا): بزرگترین لحظه صدای پر (لبریز) یک هجا و لذا بخش اصلی آن پرصداتر است. ("بالاترین سیگمنت برجسته"). در قاعده این هسته هجا صدادار است. اگر صدادار وجود نداشته باشد، هسته هجا بر روی صدای روان یا سیال (Liquida) یا روی یک صدای سایشی یا اصطکاک (Fricative) قرار دارد.

هجا بعنوان تنگ ترین واحد آزاد فونولوژیکی (صوتی) دقیقاً یک هسته دارد. اصوات پیرو حروف بیصدا (لبه هجا و قطعه اخریک صدا) می تواند هسته را بسته کند. اصوات سازنده کلمات شناخته می شود؛ آن ها می تواند ریتم یک زبان؛ قواعد شعری؛ الگوهای تأکید ... را تغییر دهند.

خط جمله (لوگوگرافی):

هزاران حروف پیچیده از یک مجموعه اغلباً باز با مورفیم ها (کوچکترین واحد انتقال معنا در سیستم زبان) مرتبط اند، می تواند وضعیت کلمه باشد. خط لوگوگرافیک، علامات را برای واحدهای معنایی می شناسند (کلمات، مفاهیم، «ایده ها»). خط لوگوگرام تا حدی معنا شناسی (سیمانتوگرافیکی یا Bliss-Symbol) هستند، بنا بر این مبتنی بر معناست: علائم معنای خاصی دارد، احتمالاً بدون تلفظ محکم، وقتی جهان قابل رویت را تصویر کند (پیکتوگرام) یا خلاصه یک تصویر کلی را نشان دهد (ایدئوگرام).

برخی از زبان ها از چندین خط در کنار یکدیگر یا حتی از خط های ترکیبی استفاده می کنند که حاوی ویژگی های دو یا هر سه سیستم است. یک خصوصیت خاص نوشته های مخفی است، که برای انتقال رمزگذاری و اطلاعات و همچنین کوتاه نویسی استفاده می شوند.

الفابیت و حروف هجایی به اصوات (فونوگرافیکی) اطلاق میشود. در الفابیت یا (segmental) ، میان خط الفبایی به معنی محدود و خط بی صدا (متشکل از حروف صامت) تفاوت وجود دارد. در خط بی صدا عمدتاً از حروف صامت استفاده شده که بنام خط ابجد معروف است. اشکال حروف بزرگ و کوچک مجزا وجود ندارد. خط فارسی در اصطلاح فنی به خطی بی صدا "ابجد" منسوب است.

پایان قسمت دوم

(در تعویق و تاخیر نشر قسمت دوم بنابر نقص تخنیکی معذورم . با احترام ش.سپای)